

ในด้านการจ่ายค่าสินไหมทดแทน สถาบันจ่ายค่าสินไหมทดแทน ตามมูลค่าทางบัญชีสุทธิ (net book value) หรือ มูลค่าตามราคาตลาด (fair market value) ของทรัพย์สินก่อนได้รับความเสียหาย และถ้าเป็นการลงทุนโดยเงินกู้ให้คำนวณเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยค้างชำระจนถึงวันที่จ่ายค่าสินไหมทดแทน

ส่วนในเรื่องของการระงับข้อพิพาท อนุสัญญามุ่งเน้นให้คู่กรณีระงับข้อพิพาทอย่างสมานฉันท์ (Amicable Settlement) โดยได้กำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทไว้ 3 ขั้นตอน คือ การเจรจาข้อพิพาท การประนีประนอมข้อพิพาทและการอนุญาโตตุลาการ

นอกจากนี้สถาบันประสบความสำเร็จในด้านการเข้าเป็นตัวกลาง (Mediation) ในการจัดเจรจา (good offices) เพื่อระงับข้อพิพาทระหว่างผู้เอาประกันกับประเทศผู้รับการลงทุน โดยสถาบันได้ให้บริการเป็นตัวกลาง (Mediation Services) ในการจัดเจรจาเป็นผลสำเร็จไปแล้วเป็นจำนวนมาก โดยมีเพียง 3 รายที่ต้องจบลงด้วยการที่สถาบันต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เอาประกัน

อย่างไรก็ตาม สถาบันมิได้มีบทบาทไปที่การรับประกันความเสี่ยงจากการลงทุนเพียงอย่างเดียว สถาบันยังมีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมให้มีการลงทุนในประเทศที่กำลังพัฒนาด้วยการเผยแพร่ข้อมูลการลงทุน ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและคำแนะนำต่าง ๆ ให้กับประเทศสมาชิก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

รัฐบาลควรดำเนินการดังนี้

1. ดำเนินการออกพระราชบัญญัติให้สถาบันสามารถรับช่วงสิทธิได้

จากการที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาฉบับนี้ มาตั้งแต่ปี 2543 ซึ่งต่อมารัฐบาลไทยได้ออกพระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานของสถาบัน เพื่ออนุมัติการให้เป็นไปตามพันธกรณีตามอนุสัญญา ในปีเดียวกัน

แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานของสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคี พ.ศ. 2543 มิได้กำหนดเรื่องความสามารถในการรับช่วงสิทธิของสถาบันไว้ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

ดังนั้น หากมีกรณีที่สถาบันได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย และสถาบันได้เข้ารับช่วงสิทธิในสิทธิและข้อเรียกร้องต่าง ๆ ที่มีต่อประเทศไทยในฐานะประเทศผู้รับการลงทุนแทนผู้เอาประกัน ประเทศไทยจะมีหน้าที่ต้องปฏิบัติอย่างไร เนื่องจาก

การออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญาของไทยไม่ครอบคลุมถึงเรื่องของการรับช่วงสิทธิตามที่ระบุในอนุสัญญา

เพื่อมิให้เป็นปัญหาในอนาคต รัฐบาลควรที่จะออกพระราชบัญญัติให้สถาบันสามารถรับช่วงสิทธิหรือมีสิทธิในข้อเรียกร้องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการลงทุนที่ได้ประกันไว้เท่าที่ผู้เอาประกันจะมีต่อประเทศผู้รับการลงทุน

ซึ่งในอนุสัญญาเอง ก็ได้กำหนดว่า การรับช่วงสิทธิของสถาบันต้องได้รับการยอมรับจากสมาชิกทั้งหมด

2. ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลของอนุสัญญาให้ทราบโดยทั่วกัน

จากการที่ประเทศไทยต้องอยู่ในฐานะประเทศผู้รับการลงทุนจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำ น้ำเทิน 2 ร่วมกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เนื่องจากโครงการดังกล่าวแม้จะตั้งอยู่ที่ประเทศลาว แต่ประเทศไทยโดย กฟผ. ได้ทำข้อตกลงซื้อพลังงาน (Power Purchase Agreement) ในการซื้อกระแสไฟฟ้าจากโครงการดังกล่าวเป็นจำนวน 93% ของปริมาณกระแสไฟฟ้าที่ผลิตได้ จึงทำให้การทำข้อตกลงดังกล่าว เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้เกิดการสร้างเขื่อนน้ำเทิน 2 เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าขายให้กับประเทศไทย

ดังนั้น หากมีกรณีที่ กฟผ. จำเป็นต้องยกเลิกข้อตกลงซื้อพลังงานดังกล่าว การกระทำของ กฟผ. อาจเข้าข่ายเป็นการเวนคืนกิจการตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาได้ เพราะทำให้ผู้ลงทุนเสียสิทธิในการได้รับผลประโยชน์เป็นจำนวนมากจากการลงทุน ผู้ลงทุนอาจเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากสถาบัน เมื่อสถาบันได้ชำระค่าสินไหมทดแทนให้ผู้ลงทุนที่เอาประกันแล้ว สถาบันจะรับช่วงสิทธิจากผู้เอาประกันเรียกค่าสินไหมทดแทนจากประเทศไทยต่อไป

รัฐบาลจึงควรมีการเผยแพร่ข้อมูลของอนุสัญญาโดยเฉพาะข้อมูลของผู้ลงทุน การลงทุนและประเทศผู้ลงทุนที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญานี้ รวมไปถึงข้อมูลเรื่องความเสี่ยงที่อนุสัญญาได้ให้ความคุ้มครอง ซึ่งนอกจากจะมีความเสี่ยงจากการเวนคืนกิจการแล้ว สถาบันยังรับประกันความเสี่ยงอื่นอีกได้แก่ ความเสี่ยงจากการโอนเงิน ความเสี่ยงจากการผิดสัญญา และความเสี่ยงจากสงครามและความไม่สงบภายใน โดยเผยแพร่ให้หน่วยงานของรัฐได้ทราบเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาการทำข้อตกลงซื้อสินค้าหรือบริการในโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ (infrastructure project) ที่ตั้งอยู่ต่างประเทศ โดยที่โครงการนั้นได้รับผลประโยชน์ส่วนใหญ่มาจากการซื้อสินค้าหรือบริการของประเทศไทยเพียงประเทศเดียว เป็นระยะเวลานานหลายปี หรืออีกนัยหนึ่งคือเงื่อนไขในการลงทุนก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ของต่างประเทศนั้น ขึ้นอยู่กับการซื้อสินค้าหรือบริการของประเทศไทยเพียงประเทศเดียว ที่เป็นเงื่อนไข

สำคัญที่ทำให้เกิดโครงการดังกล่าวขึ้น ซึ่งยังเป็นการป้องกันมิให้ประเทศไทยต้องตกอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ หากประสงค์จะยกเลิกข้อตกลงซื้อสินค้าหรือบริการในภายหลังอันเนื่องมาจากสถานการณ์ความต้องการในสินค้าหรือบริการภายในประเทศได้เปลี่ยนไปด้วย

นอกจากจะเผยแพร่ข้อมูลให้หน่วยงานของรัฐได้ทราบแล้ว รัฐบาลควรที่จะเผยแพร่ข้อมูลให้กับผู้ลงทุนไทยที่จะไปลงทุนในสมาชิกประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้สามารถที่จะใช้บริการรับประกันการลงทุนจากสถาบันได้ อันจะทำให้ผู้ลงทุนไทยที่ไปลงทุนในประเทศอื่น ๆ สามารถลงทุนและนำเงินกำไรกลับสู่ประเทศไทยได้

3. ปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

แม้ว่าปัจจัยในเรื่องของการให้หลักประกันและความคุ้มครองการลงทุนตามสนธิสัญญาทวิภาคีตามสนธิสัญญาพหุภาคี หรือตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 จะไม่เป็นปัจจัยหลักในการตัดสินใจเข้ามาลงทุนในประเทศไทย ของผู้ลงทุนจากต่างประเทศก็ตาม แต่ผู้ลงทุนจากต่างประเทศจะใช้ปัจจัยในเรื่องของการให้หลักประกันและความคุ้มครองการลงทุนดังกล่าวเป็นปัจจัยประกอบร่วมกับปัจจัยหลักอื่น ๆ ที่ใช้ตัดสินใจได้แก่ เสถียรภาพทางการเมืองของประเทศ นโยบายของรัฐบาลในการให้การส่งเสริมการลงทุน ตลาด แรงงาน เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ของไทย ได้ใช้มาเป็นระยะเวลา 30 กว่าปีแล้ว แม้จะมีการแก้ไขมาแล้ว 2 ครั้ง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายการลงทุนของประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูงได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศเวียดนาม จะพบว่าประเทศทั้งสองได้มีการออกกฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ โดยกฎหมายการลงทุนฉบับใหม่จะมีความเป็นสากลมากขึ้น เช่น มีการกำหนดค่านิยามต่าง ๆ เรื่องการจ่ายค่าสินไหมทดแทน การระงับข้อพิพาท เป็นต้น ดังนั้นจึงเห็นสมควรที่ประเทศไทยควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ได้แล้ว โดย

1) กำหนดค่านิยามของคำว่า การลงทุน ผู้ลงทุนหรือนักลงทุนไทย ผู้ลงทุนหรือนักลงทุนต่างชาติ และการลงทุนไทยในต่างประเทศ เนื่องจากคำเหล่านี้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนยังไม่มีคำนิยามไว้

2) เพิ่มข้อยกเว้นในการให้หลักประกันและคุ้มครองการลงทุน ในกรณีที่มีการเวนคืนหรือโอนกิจการเป็นของรัฐ ว่า “เว้นแต่เพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติและมีการจ่ายค่าสินไหมทดแทนที่เหมาะสม”

3) ควรบัญญัติเรื่องการจ่ายค่าชดเชย หรือค่าสินไหมทดแทนไว้ด้วย หากเกิดกรณีที่รัฐบาลมีความจำเป็นต้องเวนคืนกิจการ หรือโอนกิจการเป็นของรัฐ การมีบทบัญญัติในข้อนี้จะช่วย

ให้นักลงทุนมีความมั่นใจและคลายความวิตกกังวลเกี่ยวกับเงินค่าชดเชยหรือค่าสินไหมทดแทนที่จะได้รับ

4) ควรบัญญัติเรื่องการระงับข้อพิพาทไว้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าหากมีกรณีพิพาทกันระหว่างผู้ลงทุนภายในประเทศหรือผู้ลงทุนต่างชาติ กับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ข้อพิพาทจะได้รับการระงับโดยศาลหรืออนุญาโตตุลาการหรืออนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ